

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Sandnerové a soudkyň JUDr. Petry Kamínkové a Mgr. Ivety Postulkové ve věci

žalobce: **Ch. O. U.**, narozen X, státní příslušnost Nigérie,
zastoupený Mgr. Markem Sedlákem, advokátem
sídlem Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Velvyslanectví ČR v Abuja**,
sídlem No.5, Gnassingbe Eyadama Street, Asokoro, Abuja, Nigérie

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného spočívajícím ve vybrání správního poplatku za podání žádosti o krátkodobé schengenské vízum rodinného příslušníka občana EU

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu třetího zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), domáhá ochrany proti nezákonnému zásahu žalovaného spočívajícímu ve vybrání správního poplatku za podání

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

žádosti o krátkodobé schengenské vízum rodinného příslušníka občana EU. Tato žádost měla být dle žalobce přijata bezplatně.

2. Ze shodných tvrzení účastníků i z podkladů doložených žalovaným vyplývá, že žalobce se dne 5. 2. 2024 dostavil k žalovanému k podání žádosti o krátkodobé schengenské vízum rodinného příslušníka občana ČR/EU. Tohoto dne zaslal právní zástupce žalobce žalovanému žádost o objasnění postupu, ve které uvedl, že mu žalobce sdělil, že žalovaný odmítá jeho žádost přijmout a požaduje po něm uhrazení správního poplatku. Dne 6. 2. 2024 právní zástupce žalobce oznámil žalovanému převzetí právního zastoupení a požádal žalovaného, aby žádost žalobce posuzoval jako žádost o krátkodobé schengenské vízum rodinného příslušníka občana EU a aby mu neprodleně vrátil nesprávně vybraný správní poplatek. Zároveň žalovaného požádal o sdělení, jaké konkrétní chybějící doklady je třeba doložit a o stanovení lhůty k jejich doložení.
3. V odpovědi ze dne 8. 2. 2024 žalovaný sdělil, že na základě předložených dokumentů vyhodnotil, že žadatel k podání deklarovaného typu žádosti nesplnil podmínky dle směrnice 2004/38/ES, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (dále jen „směrnice“). O této skutečnosti žalovaný žalobce poučil a nabídl mu možnost podat žádost o krátkodobé vízum standardním způsobem. Žalovaný v odpovědi uvedl, že žalobce obeznámil se skutečností, že jeho žádost není kompletní. Žalobce se i přesto rozhodl žádost podat a zaplatit správní poplatek.
4. Dne 12. 2. 2023 požádal právní zástupce žalobce žalovaného o vstřícnost a o sdělení informací o oprávněné úřední osobě podle § 15 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen správní řád), která s žalobcem vedla jednání o žádosti, a o poskytnutí údajů o místní pracovní síle, která případně s žalobcem jednala. Téhož dne právní zástupce žalobce zaslal žalovanému stížnost dle § 175 správního řádu. Žalovaný se ke stížnosti vyjádřil dne 22. 2. 2024 s vysvětlením, že bez splnění podmínky dokladu o tom, že žadatel o vízum bude občana EU doprovázet či následovat do hostitelského členského státu EU, nelze postavení rodinného příslušníka EU považovat za prokázané.
5. Dne 25. 3. 2024 požádal právní zástupce žalobce o uplatnění opatření proti nečinnosti ve smyslu § 80 odst. 3 správního řádu z důvodu, že žalovaný o žádosti žalobce dosud nerozhodl.
6. Dne 28. 3. 2024 žalovaný žalobci doručil rozhodnutí o zamítnutí víza prostřednictvím emailu. Téhož dne podal právní zástupce žalobce žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza a o umožnění nahlédnutí do správního spisu u MZV ČR. Žalovaný jej vyzval k zaplacení správního poplatku do 15 dnů od doručení výzvy. Z interního vyjádření ze dne 13. 5. 2024 plyne, že žalobce správní poplatek neuhradil, a žádost tak nebyla přijata ke zpracování.
7. Dne 4. 4. 2024 vydal žalovaný usnesení č. j. 301782-1/2024-MZV/VO, kterým o návrhu na přijetí ochrany proti nečinnosti rozhodl tak, že žádosti se nevyhovuje, neboť žalovaný není nečinný. Žalovaný v usnesení uvedl, že žalobce jeho právního zástupce již opakovaně informoval o tom, že o vízové žádosti bylo rozhodnuto již dne 14. 2. 2024 a rozhodnutí společně s cestovním dokladem jsou připraveny k vyzvednutí.
8. Z interního vyjádření ze dne 13. 5. 2024 plyne, že dne 18. 4. 2024 pověřená osoba vyzvedla cestovní pas žalobce a jednotný formulář pro oznámení důvodů zamítnutí žádosti o udělení víza.

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

9. Dle sdělení žalovaného podal dne 6. 5. 2024 žalobce novou žádost o schengenské vízum, přičemž již unesl důkazní břemeno ohledně svého postavení rodinného příslušníka EU a jeho žádost byla bezplatně přijata do vízového řízení.

Žaloba

10. Žalobce spatřuje zásah v jednání žalovaného, který odmítl přijmout žádost žalobce jakožto rodinného příslušníka občana EU o krátkodobé schengenské vízum osvobozenou od správního poplatku a přijetí žádosti podmínil zaplacením správního poplatku. Žalobce správní poplatek zaplatil a doposud mu nebyl vrácen.
11. Žalobce namítá, že jeho právní zástupce dne 15. 1. 2024 provedl u žalovaného rezervaci termínu 5. 2. 2024 v 8:00 hod. k podání žádosti. K registračnímu emailu přiložil kopii oddacího listu a kopii občanského průkazu manželky žalobce. Žalovanému tak muselo být zřejmé, že žalobce bude žádat o krátkodobé schengenské vízum jako rodinný příslušník občana ČR. Podání této žádosti nepodléhá správnímu poplatku.
12. Žalobce se v zarezervovaný termín dostavil k žalovanému k podání své žádosti, žádost vyplnil v požadovaném rozsahu jako rodinný příslušník občana EU a doložil k ní doklady, které měl podle platné právní úpravy jako rodinný příslušník občana EU povinnost doložit. Žalobce uvádí, že úřední osoba žalovaného mu sdělila, že jeho žádost nemůže přijmout jako žádost rodinného příslušníka občana EU, neboť chybí nějaký doklad (nespecifikovala žalobci jaký), a že žádost bude přijata pouze jako standardní žádost občana Nigérie o krátkodobé vízum, u které je třeba zaplatit správní poplatek. Žalobce správní poplatek nakonec uhradil, neboť neměl jinou možnost, jak dosáhnout přijetí žádosti žalovaným.
13. Žalobce v době, kdy navštívil žalovaného, o své situaci telefonicky informoval svého právního zástupce, který telefonicky kontaktoval žalovaného. Žalovaný o svém postupu odmítl telefonicky jednat s tím, že právní zástupce má jednat prostřednictvím emailu. Právní zástupce proto žalovanému zaslal žádost o objasnění postupu, na kterou žalovaný reagoval přípisem ze dne 8. 2. 2024, ze kterého vyplývá, že vůči žalobci skutečně postupoval výše popsáním způsobem. Žalobce tuto odpověď žalovaného přikládá k žalobě. Z odpovědi není zřejmé, o jaké podpůrné dokumenty se mělo jednat a v čem spočívalo údajné nesplnění podmínek k podání žádosti a proč byl nucen zaplatit správní poplatek za její přijetí.
14. Žalobce namítá, že z žádného právního předpisu nevyplývá, že žadatel musí důkazní břemeno ohledně svého postavení rodinného příslušníka občana EU unést ještě před samotným podáním a přijetím žádosti, tedy před zahájením vlastního řízení. Teprve až v řízení samotném se posuzuje, zda žadatel je či není rodinným příslušníkem občana EU.

Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný ve vyjádření navrhl žalobu zamítnout.
16. Žalovaný uvádí, že 5. 2. 2024 po kontrole předložených dokladů během osobní schůzky zjistil, že žalobce podle těchto podpůrných dokladů není v postavení rodinného příslušníka EU, resp. to při podání své žádosti nedoložil. Žalovaný uvádí, že aby bylo možné na konkrétního žadatele pohlížet jako na rodinného příslušníka občana EU ve smyslu čl. 3 směrnice 2004/38/ES musí žadatel unést důkazní břemeno. Na žadatele se práva vycházející ze směrnice vztahují tehdy, pokud splňuje tři kumulativní podmínky. Prvně musí existovat občan EU, od kterého žadatel o vízum může odvozovat nějaká práva. Zadruhé tento žadatel o vízum musí být v postavení rodinného příslušníka tohoto občana EU. Zatřetí je nutné splnit podmínku, že žadatel o vízum bude občan EU doprovázet či následovat do členského státu EU. Žalovaný

uvádí, že shledal, že žalobce nesplnil třetí z podmínek pro kvalifikaci na status rodinného příslušníka občana EU, tedy že žalobce svoji manželku nedoprovází ani nenásleduje do ČR ani jiného členského státu EU. Žalobce totiž tuto skutečnost netvrdil ani ji nikterak nedoložil.

17. Žalovaný dále odkazuje na čl. 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 o kodexu Společenství o vízech (dále jen „vízový kodex“), který obsahuje ustanovení o přípustnosti žádosti o schengenské vízum. K přípustnosti žádosti je třeba splnit čtyři kumulativní podmínky včetně uhrazení poplatku za žádost. S ohledem na skutečnost, že se směrnice vůči vízovému kodexu nachází v postavení *lex specialis*, je nutné, aby se žalovaný nejprve před samotným zahájením vízového řízení zabýval tím, zda se konkrétní žadatel nachází v postavení rodinného příslušníka občana EU. Od počátku řízení musí zastupitelský úřad vědět, zdali žadatel těží z výhodnějšího procesního postavení (použije se zvláštní unijní předpis obsahující vízové facilitace) anebo nikoliv. To se promítá již právě do otázky, zda žadatelova žádost podléhá povinnosti zaplatit vízový poplatek. Zastupitelský úřad proto zodpovězení této otázky nemůže ponechat až do samotného řízení. Důkazní břemeno o tom, zda se zvláštní ustanovení směrnice u konkrétní žádosti o schengenské vízum použije nebo nepoužije, leží na žadateli, přičemž žalobce tuto skutečnost nerozporuje.
18. Žalovaný nemůže přistoupit na výklad žalobce, že teprve až v řízení samotném má být posuzováno, zda žadatel je či není rodinným příslušníkem občana EU. Pokud by žalovaný takto postupoval, v praxi by to znamenalo, že vysoké počty vízových žadatelů, kteří ovšem nedisponují zvýhodněným procesním postavením rodinného příslušníka občana EU, by se najednou snadno dožadovali přijetí svých žádostí s vízovými facilitacemi dle směrnice, např. bez zaplacení vízového poplatku, přičemž až v následném vízovém řízení by bylo zjištěno, že na takové zvýhodnění nárok neměli. Tímto by výše zmíněné pravidlo splnění tří kumulativních podmínek ztratilo smysl pro určení, zda žadatel má či nemá nárok na zvýhodněné postavení v řízení o udělení víza.
19. Žalovaný uvádí, že i přes nesplnění podmínek pro postavení rodinného příslušníka občana EU se snažil žalobci vyjít vstříc a poučil ho o možnosti podání tzv. standardní žádosti o schengenské vízum. S tou je spojena povinnost zaplatit vízový poplatek, s čímž žalovaný žalobce při podání žádosti rovněž seznámil. Žalovaný se neztotožňuje s argumenty žalobce, že neměl jinou možnost než poplatek uhradit. Žalobce mohl požádat o sjednání nového termínu pro podání vízové žádosti v postavení rodinného příslušníka občana EU, kdy by své postavení již doložil. O důvodu nepřiznání postavení rodinného příslušníka občana EU byl žalobce žalovaným řádně poučen.
20. K podmínkám přípustnosti zásahové žalovy žalovaný uvádí, že žalobce nebyl a nemohl být přímo zkrácen na svých právech z důvodu nepřijetí jeho žádosti o schengenské vízum jakožto rodinného příslušníka občana EU. Žalobce nebyl schopen toto postavení prokázat, neboť nijak nedoložil, že bude občana EU doprovázet či následovat do členského státu EU. Žalovaný v takovém případě postupoval správně, pokud měl za to, že tímto právem v den sjednaného termínu podání nedisponoval. Žalobce ostatně ani netvrdí, že tuto podmínku splňoval.
21. Žalovaný dále uvádí, že se nejednalo a ani nemohlo jednat o nezákonný zásah správního orgánu, protože žalovaný postupoval v souladu s platnými vnitrostátními a unijními předpisy. Žalobce byl po nesplnění třetí z kumulativních podmínek pro dosažení postavení rodinného příslušníka občana EU ze strany žalovaného řádně poučen o možnosti podání žádosti o schengenské vízum jakožto standardní žadatel. Stejný závěr ostatně plyne i ze samotného faktického jednání žalobce, jelikož ten se v rámci svého dispozičního oprávnění nakonec

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

svobodně rozhodl dne 5. 2. 2024 podat žádost o schengenské vízum v postavení standardního žadatele a zaplatil s tím spojený vízový poplatek. Vízové řízení s ním tak bylo tímto započato a následně o jeho žádosti bylo při dodržení zákonných lhůt i rozhodnuto.

22. Žalovaný rovněž konstatuje, že „zásah“ nebyl zaměřen přímo proti žalobci. Určení, zda žadateli svědčí či nesvědčí postavení rodinného příslušníka občana EU při podání žádosti, odpovídá standardní praxi zastupitelských úřadů, která je transparentní a nediskriminační vůči všem žadatelům o schengenská víza.
23. Na závěr žalovaný uvádí, že dne 6. 5. 2024 při podání své žádosti o schengenské vízum žalobce unesl důkazní břemeno ohledně svého postavení rodinného příslušníka občana EU a jeho vízová žádost tak byla žalovaným bezplatně přijata do vízového řízení.

Podmínky řízení

24. Soud se nejprve zabýval tím, zda jsou plněny podmínky řízení o zásahové žalobě podle § 82 a násl. s. ř. s.). Podle citovaného ustanovení každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný. Zároveň platí, že aby soud mohl přistoupit k meritornímu přezkumu tvrzeného zkrácení na právech, musí být takové zkrácení myslitelné, tedy alespoň hypoteticky možné.
25. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, potvrdil dřívější judikaturu, podle níž „[j]e-li zjevné a nepochybné, že jednání popsané v žalobě nemůže být vzhledem ke své povaze, původu či jiným okolnostem ‚zásahem‘ ve smyslu legislativní zkratky v § 82 s. ř. s., i kdyby byla všechna tvrzení žalobce pravdivá, musí být taková žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v myslitelném tvrzení nezákonného zásahu. Soud zde bude přiblížet též k závěrům ustálené judikatury, jež dále vysvětluje, které úkony veřejné správy nezákonným zásahem nejsou a nemohou být.“
26. Možnost odmítnout žalobu na ochranu před nezákonným zásahem pro chybějící podmínku řízení spočívající v myslitelném tvrzení nezákonného zásahu je však vyhrazena těm případům, kdy lze bez bližšího posuzování daného případu a relevantní právní úpravy dovodit, že se již pojmově nemůže jednat o zásah veřejné správy do právní sféry adresáta jejího působení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2023, č. j. 4 As 20/2023-51).
27. V nyní posuzovaném případě žalobce tvrdí, že jednání žalovaného je nezákonné, neboť žalovaný odmítl přijmout žádost žalobce jakožto rodinného příslušníka občana EU o krátkodobé schengenské vízum osvobozenou od správního poplatku a přijetí žádosti podmínil zaplacením správního poplatku.
28. Soud má za to, že z tvrzení žalobce nelze bez bližšího posouzení daného případu a relevantní právní úpravy dospět k jednoznačnému závěru, že popsané jednání nemůže být zásahem do práv.
29. Splněna je i podmínka včasnosti žaloby. Dle § 84 odst. 1 s. ř. s. „[ž]aloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.“ Žaloba byla podána dne 12. 2. 2024, tedy méně než 2 měsíce od zaplacení správního poplatku za přijetí žádosti žalovaným (5. 2. 2024).

Posouzení věci Městským soudem v Praze

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

30. Soud o věci rozhodl bez jednání, jelikož žalobce ani žalovaný s takovým postupem nevyslovili nesouhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Soud rozhodl na základě skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (§ 87 odst. 1 s. ř. s.). Soud vycházel z nesporného skutkového stavu, který je zřejmý z tvrzení stran.
31. Aktivní procesní legitimaci jako podmínku přípustnosti žaloby, jejíž nedostatek vede k odmítnutí žaloby, je nutné odlišovat od aktivní věcné legitimace, jejíž zkoumání je součástí posouzení důvodnosti návrhu (srov. rozsudek NSS č. j. 4 AOs 3/2013-33 z 24. 10. 2013). Ze setrvalé judikatury správních soudů vyplývá, že předpokladem pro poskytnutí ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu je kumulativní naplnění pěti podmínek: žalobce musí být přímo (**1. podmínka**) zkrácen na svých právech (**2. podmínka**) nezákonným (**3. podmínka**) zásahem, který není rozhodnutím (**4. podmínka**) a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (**5. podmínka**) [např. rozsudek NSS č. j. 1 Aps 5/2012-38 z 11. 7. 2012]. Není-li tedy byt jen jediná z těchto podmínek splněna, soud žalobu zamítne (např. rozsudek NSS č. j. 2 Aps 1/2005-65 z 17. 3. 2005).

Nezákonný zásah (3. a 4. podmínka)

32. Třetí a čtvrtá podmínka (nezákonný zásah, který není rozhodnutím) spolu souvisí a nelze je posuzovat izolovaně. Žalobce spatřuje zásah v tom, že žalovaný odmítl přijmout žádost žalobce jakožto rodinného příslušníka občana EU o krátkodobé schengenské vízum osvobozenou od správního poplatku a přijetí žádosti o vízum podmínil zaplacením správního poplatku.
33. Podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38/ES „[t]ato směrnice se vztahuje na všechny občany Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a na jejich rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 bodu 2, kteří je doprovázejí nebo následují.“
34. Podle čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38/ES se pro účely tohoto předpisu „rodinným příslušníkem“ rozumí manžel nebo manželka.
35. Podle čl. 6 směrnice 2004/38/ES „1. Občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu až tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti být držitelem platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu.
2. Odstavec 1 se použije také na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a tohoto občana Unie doprovázejí nebo následují a kteří jsou držiteli platného cestovního pasu.“
36. Podle § 20 odst. 6 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) „[r]odinný příslušník občana Evropské unie uvedený v § 15a odst. 3 je k žádosti o udělení krátkodobého víza na zastupitelském úřadu povinen předložit veškeré náležitosti a podpůrné doklady podle přímo použitelného předpisu Evropské unie. Zastupitelský úřad krátkodobé vízum neudělí z důvodů uvedených v přímo použitelném předpisu Evropské unie. Na udělení krátkodobého víza, je-li žadatel rodinným příslušníkem občana Evropské unie uvedeným v § 15a odst. 3, není právní nárok.“
37. Žalovaný podmínky pro přijetí žádosti o vízum rodinného příslušníka občana EU odvozuje z výše uvedených ustanovení. Prvně musí existovat občan EU, od kterého žadatel o vízum může odvozovat nějaká práva. Zadruhé tento žadatel o vízum musí být v postavení rodinného příslušníka tohoto občana EU. Zatřetí je nutné splnit podmínku, že žadatel o vízum bude občana EU doprovázet či následovat do členského státu EU. Žalovaný uvádí, že žalobce nijak

netvrdil ani nedoložil splnění třetí podmínky, tj. že žalobce svoji manželku doprovází nebo následuje do ČR či jiného členského státu EU. Z tohoto důvodu žalovaný nepřijal žalobcovu žádost o vízum rodinného příslušníka občana EU a poučil jej o možnosti podat žádost o schengenském vízum ve smyslu vízového kodexu. Dle čl. 10 odst. 3 vízového kodexu písm. e) „[p]ři podání žádosti žadatel zaplatí vízový poplatek v souladu s článkem 16“. Žalobce následně tento vízový poplatek uhradil.

38. Žalobce nerozporuje tvrzení žalovaného, že dne 5. 2. 2024 nedoložil důkaz o tom, že bude rodinného příslušníka, jenž je občanem EU, následovat nebo doprovázet do členského státu EU. Namítá však, že z žádného právního předpisu nevyplývá, že žadatel musí důkazní břemeno ohledně svého postavení rodinného příslušníka občana EU unést ještě před samotným podáním a přijetím žádosti, tedy před zahájením vlastního řízení. Teprve až v řízení samotném se dle žalobce posuzuje, zda žadatel je či není rodinným příslušníkem občana EU. Soud této námitce nepřisvědčil.

39. Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2022, č. j. 10 Azs 544/2021-53:

„důvody pro zamítnutí žádosti o krátkodobé vízum se liší podle toho, zda jde o rodinného příslušníka občana EU, nebo o cizince z třetí země bez definovaného vztahu k občanu EU. Vízový kodex se použije na každého státního příslušníka třetí země, který musí mít při překračování vnějších hranic členského státu vízum, aniž jsou dotčena práva volného pohybu, kterých požívají státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů Unie [čl. 1 bod 2 písm. a) vízového kodexu]. Úprava v § 20 odst. 5 zákona o pobytu cizinců je lex specialis ve vztahu k vízovému kodexu a dopadá jen na rodinné příslušníky občanů EU. Spor se tedy nevede jen o formální označení žádosti, jak se domnívá městský soud (poslední věta bodu 58 napadeného rozsudku). Kdyby stěžovatel naplnil definici rodinného příslušníka, neobstály by důvody, pro něž zastupitelský úřad neudělil stěžovateli vízum podle vízového kodexu na jednotném formuláři.

[20] Ze samotného textu § 15a odst. 2 písm. a) zákona o pobytu cizinců vyplývá, že postavení rodinného příslušníka občana EU prokazuje cizinec. Totéž dovodila judikatura i k odstavci 1 tohoto ustanovení, který navíc takovou výslovnou formulaci o důkazním břemenu neobsahuje (rozsudek NSS ze dne 15. 11. 2017, čj. 1 Azs 293/2017-33“

40. Smysl a účel směrnice 2004/38/ES vyžadují, aby se žalovaný zabýval postavením žadatele jakožto rodinného příslušníka občana EU již před přijetím samotné žádosti. V opačném případě by nebylo možné určit, zda žadateli náleží zvýhodněné postavení rodinného příslušníka občana EU spojené s bezplatným podáním žádosti o vízum, nebo zda se jedná o standardního žadatele ve smyslu vízového kodexu, který má povinnost zaplatit správní poplatek za přijetí žádosti. Je na žadateli, který se domáhá výhodnějšího postavení dle směrnice 2004/38/ES a s tím spojeného bezplatného podání žádosti, aby toto své postavení při podání žádosti náležitě doložil.

41. Jak uvádí žalovaný ve vyjádření, obdobně by žalovaný postupoval rovněž při podání vadné žádosti o vízum dle vízového kodexu, neboť dle čl. 19 tohoto předpisu shledá-li příslušný konzulát, že podmínky uvedené v odstavci 1 splněny nebyly, žádost je nepřijatelná a konzulát ji neposuzuje. Stejný závěr ohledně postupu u nepřijatelných žádostí vyplývá také z § 169h odst. 5 věty druhé zákona o pobytu cizinců týkajícího se žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti dlouhodobého víza a doby pobytu na území na toto vízum a žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu nebo trvalému pobytu: „[j]e-li žádost nepřijatelná, řízení není zahájeno a na žádost se hledí, jako by nebyla podána“.

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

42. Žalovaný tedy postupoval správně, pokud v situaci, ve které žalobce nedoložil všechny potřebné doklady k přijetí žádosti o vízum rodinného příslušníka EU, považoval žádost za nepřípustnou a žalobce poučil o možnosti podat žádost o schengenské vízum, u které vízový kodex vyžaduje zaplacení vízového poplatku. Nelze přisvědčit námitkám žalobce, že neměl jinou možnost než poplatek zaplatit. Žalobce si mohl rezervovat další termín u žalovaného a do té doby si opatřit chybějící podklady k žádosti dle směrnice 2004/38/ES. Žalobce tak ostatně učinil dne 6. 5. 2024.
43. Soud neshledal nezákonnost zásahu. S ohledem na výše uvedené se soud již detailně nezabýval dalšími podmínkami aktivní věcné legitimace.

Závěr a náklady řízení

44. Ze shora uvedených důvodů proto soud neshledal žalobu důvodnou a podle § 87 odst. 3 s. ř. s. ji zamítl.
45. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalovanému, který byl plně úspěšný, soud náhradu nákladů nepřiznal, neboť mu žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 13. června 2024

JUDr. Ludmila Sandnerová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje X.